

մնացած լինելով, Գերայասի Տ. Կիրեղ Մ. Վրդ. Տէր Մաեսոց Իսրայէլեան, Պատրիարքութեան Լուսարարապետը, 1944 թուոյ Հոկտեմբեր 19-ի Հինգշաբթի եւ Հոկտեմբեր 20-ի Ուրբաթի օրերուն յերուսաղէմ ի նիստ գումարուած Հայոց Միաբանութեան Ընդհանուր Ժողովին որոշումովը անոր տեղը օրինաւորապէս Պատրիարք ընտրուած է, ի գործ դնելու այդ պատճառին վաղեմի իրաւունքները եւ պատրաստութիւնները:

Մենք, ընդունելով այդ ընտրութիւնը, այսու գրութեամբ, կը յայտնենք Մեր Յաւայական Ճանաչումը եւ Հաւանութիւնը ի մասին յիշեալ Գերայասի Տէր այժմ Ամենապատիւ Տ. Կիրեղ Արեւիսկոպոյտ Տէր Մաեսոց Իսրայէլեանի այս պատճառին կոչուելուն, եւ հաստատելով կ'աւստենք զինքը կիրարկելու վերոյիշեալ իրաւունքները եւ իր պատճառին յատուկ պատրաստութիւնները, եւ կը ընդհնենք իրեն այն բոլոր իրաւունքները, իշխանութիւնները, իրաւասութիւնները, առանձնաւորութիւնները եւ ապահարկութիւնները որոնք օրէնքով այդ պատճառին կը պատկանին, եւ կամ վաղեմի սովորութեամբ եւ կամ կիրառութեամբ գործնականապէս ի գործ եմ եւ կը վայելուին յարակցութեամբ այդ պատճառին:

Տուեալ Աշխատչի-ձէյմս-ի Մեր Արեւիսկիին մէջ ի 15-ն Հոկտեմբերի 1945 ամի, Մեր Թագաւորութեան իններորդ տարին:

Նորին Վեհափառութեան Հրամանաւ

Ճ. Հ. ՀՈԼ

Հրովարտակի հայերէն թարգմանութեան
ընթերցումէն հաջ. Նորին Վեհափառութիւն
Բարբար Գոմիսերը Ամեն. Ս. Պատրիարք
Հօր. յանձնեց պաշտօնապէս Հրովարտակը,
գրուած ծիրանեգոյն ու մետաքսեայ քաւկի
մը մէջ, և ապա շնորհաւորեց զինքը: Ի
պատասխան, Ս. Պատրիարք Հայրը կար-
գաց իր ուղերձը հաւերէնով, որուն ընդ-
լիւրդէն թարգմանութիւնը կարդացուեցաւ
Հոգ. Տ. Սերովբէ Վրդ. Ի կողմէ:

ՈՒՂԵՐԶ ԱՄԵՆ. Ս. ՊԱՏՐԻԱՐԿ ՀՈՐ

Վեհափառ Տէր,

Նորին յարգանքով կ'ընդունինք Ձեր Վե-
հափառութեան ձեռնէն, Արեւայական այս բարձր
հրովարտակը, որով մեր սիրեցեալ Վեհա-
պետը, Նորին Կայսերական Վեհափառու-
թիւն Դեղի Վեցերորդ բարեհաճած է յայտ-
նել իր Արեւայական հանձնարարին ու հաւանու-
թիւնը մեր Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարք
ընտրուելուն առթիւ, հաստատելով գործա-
դրութիւնը այդ պատճառին իրաւունքներուն
եւ առանձնաւորութիւններուն, եւ ընդունելով

մեզի բոլոր իրաւունքները, իշխանութիւն-
ները, իրաւասութիւնները, առանձնաւորու-
թիւնները եւ ապահարկութիւնները որոնք
օրէնքով այդ պատճառին կը պատկանին եւ
կամ վաղեմի սովորութեամբ եւ կամ կիր-
առութեամբ գործնականապէս ի գործ եմ
եւ կը վայելուին յարակցութեամբ այդ պա-
տճառին:

Այս հանգիստաւոր պահուն կը խնդրենք
Ձերդ Վեհափառութենէն, ներկայացնել մեր ա-
մենախորին երախտագիտութիւնը, եւ հաւա-
տարիմ հպատակութեան հաւատարմութիւնը, Նորին
Կայսերական Վեհափառութեան: Թող Ամե-
նակալ Աստուած, Աբահիլ եւ Խնամող Տիե-
զեհաց, օրհնէ Նորին Կայսերական Վեհա-
փառութիւնը, մեր սիրեցեալ Վեհապետը,
Շնորհափառ Պապական, զահաժառանգ Նի-
սաբէր Իշխանութիւն, եւ Արեւայական Գեր-
դասանի բոլոր անդամները: Թող, Աստուած
իր առաւ որոշումներով լցնէ զանոնք իր
Սուրբ Հոգիով, ճոխացնէ զանոնք իր երկ-
նային ընդհնեցումով, եւ պարգևէ անոնց եր-
ջանկութիւն: Կ'արթննէ Էսթէ ու Նորին
Կայսերական Վեհափառութիւնը երկար ա-

մտքազուտե՛ք ի՞նչ հայերեւոյ պանծալի Գա-
նուն վրայ՝ խաղաղութեամբ եւ բարգաւա-
նութեամբ, եւ վայելէ միտք սերն ու հաւա-
սարմական նուիրումը, բոլոր ազգերուն եւ
ժողովուրդներուն որոնք կը գնահտնէ Բրիտա-
նական դրօշին հովանիին ներքեւ:

Որպէս Պատերազմ Սոււսադեմի եւ պա-
հապան Սուրբ Տեղեաց, մեր հոգեւոր եւ կրօ-
նական իրաւասութեամբ զօր ունինք Պաղես-
տինի եւ Անդր-Յորդանանի մէջ բնակող Հա-
յերուն վրայ, Մենք, Սբոյց Յակոբեանց Միա-
բանութեան գործակցութեամբ, հաւասար-
մօրէն պիտի նկատենք շաւիղին մեր երանա-
ւեռի նախնաց, որոնք սիրած եւ ծառայած
են Ս. Սեկրին եւ պահպանած անոր բոլոր
նուիրական եւ պատմական յիշատակները,
որոնք այնչափ կարեւոր եւ քանկազին եղած
են բոլոր սերունդներուն իբրեւ տեսանելի
վկանք. Ա. Դրբի բովանդակութեան: Պիտի
չխմայենք ոչ մէկ զոհողութիւն՝ պահպանե-
լու եւ պաշտպանելու զանոնք հաւատարմո-
ւեն: Մեր ջանկերը պիտի չխնայենք նաեւ՝
մեր զաւակներու հոգեական եւ կրթական
յառաջդիմութեան համար քե. ի Կարասին
եւ քե. յԱնդր-Յորդանան, ուր Անգլիական
գրաւումեն ի վեր ապրած են խաղաղու-
թեամբ եւ եղբայրական համբերութեամբ
բոլոր ժողովուրդներու հետ, եւ ճանչցուած
են որպէս օրինապահ եւ աշխատասեր քա-
ղաքացիներ:

Մեր ժողովուրդի մասին խօսած ասնէ կը
փափակինք կրկնել ինչ որ քսուած է նման
առիթով մը ասկէ առաջ:

27 Սեպտեմբեր 1939-ին Նորին Վսեմու-
թիւնը Սրբ. Հերլոյ ՄամՄալքը, իր ողջունի
խօսքին մէջ, ուղղուած մեր երջանկայիշա-
տակ նախորդին Մեհարայ Պատերազմ Նժան-
եանի. քաւ, «Երկար ժամանակներ ի վեր
քաղաքականական յարաբերութիւններ գոյու-
թիւն ունեցած են Մեծն Բրիտանիոյ եւ Հայ
ժողովուրդին միջեւ, եւ գիտեմ քե. կրնամ
վստահիլ Ձեր Ամենապատուութեան եւ Պա-
ղեստինի Հայ հասարակութեան հաւատարիմ
աջակցութեան, այս ազնապալից օրերուն»: Որուն
Պատերազմ կը պատասխանէ այսպէս. «Այս
դժուարին եւ օգնական ժամանակի օրերուն
կ'ապահովցնենք Ձերդ Վսեմութիւնը որ զօւր
պիտի ունենա՞ որ միայն Պաղեստինի այլ
նաեւ Բրիտանական դրօշին տակ ապրող բո-
լոր Հայերուն հաւատարմական նուիրումը»:

Այսօր, այս առիթը, այդ ազնապալեանքն է
դժուարութիւններէն վերջ, որոնք յանգեցան
վիթլաթի եւ աննախընթաց զոհողութիւննե-
րու եւ աւերներու, մեզի կիցնայ վկայ հաւա-
դիսանալու մեր նախորդի հաւատարմութե-
ներու իրականացումին, զայն աւելի մեծ չա-
փով՝ մեն ինչ որ ինք կրնար մախատեսել, ու
տվնեսել ոչ միայն Բրիտանական դրօշին տակ՝
այլ ամբողջ աշխարհի մէջ ապրող Հայերը
նուիրութեան դասակիցներու դասին, իրենց
բուական ուժը գերազանցող չափով մը, եւ
այս միայն իրենց ազգին ամբողջութեան ժեկ
եւորդին փնացումէն 25 տարի ետք, — ա-
ռաջին մեծ պատերազմի ընթացքին, Դաւեա-
նիցներու նկատմամբ իրենց ունեցած համա-
կրութեան պատճառաւ: Այսպէս ապացուցին
անոնք, բոլոր ժամանակներու հայրաք, իրենց
հաւատարմութիւնը, պատուութեան եւ արդա-
րութեան հանդէպ. եւ այդ հաստատուն հա-
ւատով անոնք պիտի աշխատեն այն իսկական
եւ արդար խաղաղութեամբ համար որ կոչ-
ուած է առաջնորդելու մարդկային ցեղը իր
օրինաւոր ձգտումներու իրագործման, այն
արդար խաղաղութեան՝ որ միայն կրնայ
պատուել ու նուիրագործել մեր սիրեցեալ եւ
փառապանծ նահատակներուն յիշատակը:

Յետ այսու մեր ամենուս՝ կարգադասը
պիտի է ըլլայ ինչպէս ՆԱԶԱՐԱՐԻՆԻ, ԱՐԴԱՐ ՆԱԶԱ-
ՐԻՆԻՆԻ, ՏԵՆԻՆԻՆԻ, ՆԱԶԱՐԱՐԻՆԻ:

Հետեւաբար, այս առիթով, մեր դերա-
ւեռի եւ հոգեւորէն եկեղեցականներու եւ
պատուական ժողովրդին կողմէ կը վստահա-
ցնենք Ձերդ Վսեմութիւնը քե. զօւր պիտի
ունենանք մեր անվերապահ օժանդակութիւնն
ու գործակցութիւնը հաստատելու այդ խա-
ղաղութիւնը եւ դարմանելու, պատերազմի
աւերները մեր երկիրներուն մէջ:

Ձերդ Վսեմութեան ժամանակն այս եւ
կրին մէկ կը զուգարկի մեր Տիրոջ Տննդեան
Յիսնակապ օրջանին եւ մենք կը նայինք Ձեր
վրայ իբր այդ խաղաղութեան հետեանին որ
իս վրայ կը կրէ բրիտանական առաքինու-
թեան զբառը, հոյակապ մեծագործութիւն-
ներու շողողուն վկայութիւններով զա-
րարուն: Բոլոր խաղաղասեր ժողովուրդնե-
րու սրբերը Ձեր հետ են, եւ մենք կ'աղօրենք
որ Ամենապարզ Աստուած բազմապատկէ իր
օրհնութիւնները Ձեր Վսեմութեան կեանքին
վրայ եւ Ձեր պետական, բազմային եւ գիւ-
նուրական բոլոր արժանապարհ պատճառա-

ցարենհում պարզեւե կարողութիւն, որպէս զի անոնց եռանդուն աշխատանքներով Ձեր վսեմութեան իմաստուն ղեկավարութեամբ մեք այս Ս. Յրկիրը յառաջդիմեք եւ բարգաւաճեցի խաղաղութեան մէջ եւ՝ արժեքնեք իր նուիրակն՝ անունը, յեք այսու եւս, դաւաճալով իսկական կեդրոնը եւ նուիրական օճախը կրօնական յայնժեքեանց, ներում մեծու եւ բարեպաշտօն կեանքի:

Այս երախտապարտ կը զգանք Ձեր վսեմութեան այն ազնիւ խօսքերուն համար զորս ռազմեցիք մեզի: Կ'ապանովցնենք Ձեզ քի մենք զանոնք պիտի քնդունինք մեր սրտին եւ հոգիքի մէջ ու պիտի ջանամք լաւագոյն ձեւով իրականացնել եւ կատարել մեր պարտականութիւնները օճախին Աստուծոյ մեր երկնաւոր Հօր, որուն փառք եւ պատիւ այժմ եւ յաւիտեան:

Պատրիարքաւ Հայոց, Երուսաղէմ

6 Դեկտեմբեր, 1945

Հրովարտակի յանձման արարողութեան աւարտին, հայ եւ օտար քաղաքացիները առաջնորդեցեան ընդունելութեան սրահը, ուր հիւրերը մի առ մի ներկայացուցեան Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հօր եւ Բարձր Դոմինիոն, Հիւրասիրութեան աւանածարանքի այս զործողութենէն ետք, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը հրաժեշտ առնելով Բարձր Դոմինիոն, դարձաւ վանքի բնակողներէն:

Բազմութիւնը ժողովուրդին, ժառանգաւորաց աշակերտներ ու Միաբանութիւն վանքի աւագ դրան առջև կը ոպասէին նորին Ամենապատուութեան ժամանակին. հասաւ ան ժամը 1.30-ին, ներկաներու խանդավառ ծափերով ու թափօրով առաջնորդեցաւ Պատրիարքաւորին Դահլիճը եւ բազմեցաւ իր Գահը: Ժառանգաւոր աշակերտներ՝ առնելով Սրբազանին օրհնութիւնն ա՛յլը մեկնեցան. իսկ Միաբանութիւնը ու աշխարհական ներկայացուցիչները պատասխանեցան աւ խմելոյն Սրբազան Պատրիարք Հօր արեւատութեան, Ս. Աթոռոյ պայծառութեան, Եկեղեցւոյ հաստատութեան եւ մեր սիրելի կարիքներին համար: Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հայրը քարոզութիւններ խնջողց նաեւ Անգլիոյ Վեհ. Թագաւորական թաղաքապետ:

Թեան եւ աշխարհ խաղաղութեան համար, Մեկնեցան ներկաները Սրբազան Հօր ալը համբուրելէ ետքը:

ԳԱՆՎԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՆԴԵՍԸ

Ս. ՅԱԿՈԲԱՆԸ ՅԱՃԱՐԻՆ ՄԷՋ

Նոյն օր՝ յեռ-միջօրէի ժամը 2-ին, ժողովուրդը արդէն իսկ խոնուած է Մայր Տաճարի գաւիթին ու բակին մէջ: Քաղաքի մարմնամարդական միութիւններէն՝ Բարեւորացի, Հ. Յ. Մ. Ի եւ Հ. Մ. Բ. Մ. Ի ուսումնական երեք խումբերը կը հսկեն կարգապահութեան Աւագ Թարգման Հօր. Տ. Գրիգոր Լեզ. Ոսկանեան՝ իր հետ ունենալով Ս. Աթոռոյ աշխարհական պաշտօնեաներէն մի քանին, կը դիմաւորէ ժամանող բարձրաստիճան օտար հրաւիրեալները ու կ'առաջնորդէ իրենց յատկացուած տեղերը: Ժամը ճիշտ երեքին լեցուն է արդէն Ս. Յակոբեանց Մայր Տաճարը: Հոգեւոր պետեր ու ներկայացուցիչներ տեղաւորուած են ձախակողմեան դասուն մէջ. իսկ կառավարական բարձրաստիճան պաշտօնատարներ եւ հիւպատոսներ՝ առեւտրոյ, Եկեղեցւոյ նաւը եւ երկու թեկերը բռնուած է հետաքրքիր հաւատացեալներու բազմութենէն, ու կը յորդի մինչեւ արտաքին գաւիթ եւ մինչեւ Եկեղեցւոյ բակը:

Վերը՝ Պատրիարքաւորին Դահլիճին մէջ արդէն պատրաստ է եկեղեցական թափօրը: Պատրիարքական ճոխ իր զգեստաւորման մէջ է Ամենապատու Սրբազան Պատրիարք Հայրը՝ ու կը զգլխաւորէ թափօրը, իր աջին աւ ձախին՝ զգեստաւորուած կը տեսնուին յոյնացի Գերշ. Տ. Ս. Ս. Եւրպ. Ուրեղն եւ Մամբրէ Սրբազան Արքեպիսկոպոսները, որոնք փութացած էին մասնաւորապէս Գահակալութեան ույն հանդիսութեանց բերելու իրենց ներկայութիւնը ինչպէս նաեւ ժողովուրդին խնդակցութիւնները: Գերաշնորհ Արքեպիսկոպոսներուն կը յաջորդեն շարքերը Ս. Աթոռոյ Միաբան վարդապետներու, տիրացուներու եւ ժառանգաւորաց վարժարանի երգեցիկ խումբին, բոլորն ալ ներառելու շուրջաւերու եւ շտպիկներու մէջ միաձեւ գեղեցկացած: Ժամը երեքին, Պատրիարքաւորին կամարներուն տակ կը